

Het grote wiskunde boek

ploegsma
kinder- & jeugdboeken

Penguin
Random
House

Oorspronkelijke uitgave:
*How to be good at maths –
The simplest-ever visual guide*
© 2016 Dorling Kindersley Limited, London

www.dk.com

Deze uitgave:

Nederland:
2017 © Uitgeverij Ploegsma
Wibautstraat 133, 1097 DN Amsterdam
www.ploegsma.nl – info@ploegsma.nl

ISBN 978 90 216 7790 3
NUR 222

België:
© 2017 SU Books / WPG Uitgevers België nv
Rijnkaai 100/A11, B-2000 Antwerpen
www.wpg.be – info@wpg.be

ISBN 978 90 02 26463 4
D/2017/0034/203
NUR 222

Vertaling: Rob de Ridder
Boekverzorging: Asterisk*Amsterdam
Vormgeving omslag: Nancy Koot

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Gedrukt in China

Inhoud

Voorwoord 7

1 Getallen

Cijfersymbolen 10

Positiewaarde 12

Reeksen en patronen..... 14

Reeksen en figuren 16

Positieve en negatieve
getallen..... 18

Getallen vergelijken 20

Getallen ordenen 22

Schatten 24

Afronden 26

Factoren 28

Veelvouden 30

Priemgetallen 32

Priemfactoren..... 34

Kwadraten 36

Vierkantswortels 38

Kubusgetallen 39

Breuken 40

Onechte breuken en
gemengde getallen..... 42

Gelijkwaardige breuken 44

Breuken vereenvoudigen..... 46

Een deel van het geheel
vinden 47

Breuken met dezelfde
noemer vergelijken 48

Stambreuken vergelijken 49

Andere breuken
vergelijken 50

Het kleinste gemene
veelvoud gebruiken..... 51

Breuken optellen 52

Breuken aftrekken..... 53

Breuken vermenigvuldigen... 54

Breuken delen..... 56

Decimale getallen 58

Decimalen vergelijken en
ordenen 60

Decimalen afronden 61

Decimalen optellen 62

Decimalen aftrekken..... 63

Procenten 64

Percentages berekenen..... 66

Verandering in procenten..... 68

Verhouding..... 70

Aandeel..... 71

Schaal..... 72

Breuken opschrijven:
hoe doe je dat? 74

2 Rekenen

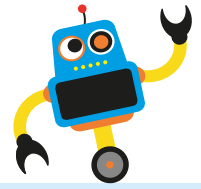
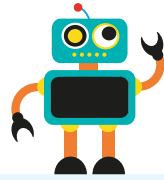
Optellen..... 78

Optellen met een
getallenlijn 80

Optellen met een
getallenrooster 81

Optelparen 82

Opsplitsen voor optellen..... 83

Uitgebreid optellen in kolommen	84
Optellen in kolommen	86
Aftrekken	88
Aftrekparen	90
Opsplitsen voor aftrekken.....	91
Aftrekken met een getallenlijn	92
Winkeliersrekenen	93
Uitgebreid aftrekken in kolommen	94
Aftrekken in kolommen.....	96
Vermenigvuldigen.....	98
Vermenigvuldigen als schalen	100
Factorparen.....	101
Tellen in veelvouden.....	102
De tafels	104
Vermenigvuldigingsrooster..	106
Patronen en strategieën van vermenigvuldiging.....	107
Keer 10, 100 en 1000	108
Keer veelvouden van 10.....	109
Opsplitsen voor vermenigvuldigen.....	110
De roostermethode.....	112
Uitgebreid kort vermenigvuldigen	114
Kort vermenigvuldigen.....	116
Uitgebreid lang vermenigvuldigen.....	118

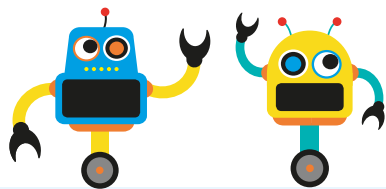
Lang vermenigvuldigen	120
Nog meer lang vermenigvuldigen	122
Decimalen vermenigvuldigen.....	124
De rastermethode.....	126
Delen	128
Delen met veelvouden	130
Het deelrooster	131
Deeltafels	132
Delen met factorparen.....	134
Deelbaar door?.....	135
Delen door 10, 100 en 1000	136
Delen door veelvouden van 10	137
Opsplitsen voor delen.....	138
Uitgebreid kort delen	140
Kort delen.....	142
Uitgebreid lang delen.....	144
Lang delen	146
Resten omrekenen.....	148
Delen met decimalen.....	150
De volgorde van de bewerkingen	152
Rekenwetten	154
De rekenmachine.....	156

3

Metten

Lengte.....	160
Rekenen met lengte.....	162

Omtrek	164
Formules voor omtrek	166
Oppervlakte.....	168
Oppervlakte schatten.....	169
Formule voor oppervlakte....	170
Oppervlakte van driehoeken	172
Oppervlakte van parallelogrammen ...	173
Oppervlakte van complexe figuren	174
Oppervlakte en omtrek.....	176
Inhoud	178
Volume	179
De inhoud van lichamen.....	180
Een formule voor inhoud	181
Massa	182
Massa en gewicht	183
Rekenen met massa	184
Temperatuur.....	186
Rekenen met temperatuur..	187
Engelse meeteenheden.....	188
Engelse eenheden voor lengte, volume en massa	190
Hoe laat is het?	192
Data.....	194
Rekenen met tijd	196
Geld	198
Geld gebruiken	199
Rekenen met geld.....	200

4 Meetkunde

Wat is een lijn?	204
Horizontale en verticale lijnen	205
Diagonale lijnen	206
Evenwijdige lijnen	208
Loodrechte lijnen	210
Figuren	212
Regelmatige en onregelmatige veelhoeken ..	213
Driehoeken	214
Vierhoeken	216
Veelhoeken namen geven ..	218
Cirkels	220
Lichamen	222
Soorten lichamen	224
Prisma's	226
Uitvouw	228
Hoeken	230
Graden	231
Rechte hoeken	232
Soorten hoeken	233
Hoeken op een rechte lijn ..	234
Hoeken in een punt	235
Overstaande hoeken	236
De gradenboog	238
Hoeken in driehoeken	240

Hoeken in driehoeken berekenen	242
Hoeken in vierhoeken	244
Hoeken in vierhoeken berekenen	245
Hoeken in veelhoeken	246
Hoeken in veelhoeken berekenen	247
Coördinaten	248
Punten plotten met coördinaten	249
Positieve en negatieve coördinaten	250
Met coördinaten een veelhoek tekenen	251
Plaats en richting	252
Kompasrichtingen	254
Spiegelsymmetrie	256
Rotatiesymmetrie	258
Spiegeling	260
Rotatie	262
Translatie	264

5 Statistiek

Dataverwerking	268
Streepjes zetten	270
Frequentietabellen	271
Carrolldiagrammen	272
Venndiagrammen	274
Gemiddelden	276

Het gemiddelde	277
De mediaan	278
De modus	279
Spreadingsbreedte	280
Gemiddeldegebruik	281
Pictogrammen	282
Blokkendiagrammen	284
Staafdiagrammen	285
Staafdiagram maken	286
Lijndiagrammen	288
Lijndiagrammen tekenen ..	290
Cirkeldiagrammen	292
Cirkeldiagram maken	294
Kansrekening	296
Kansen berekenen	298

6 Algebra

Vergelijkingen	302
Vergelijkingen oplossen ..	304
Formules en reeksen	306
Formules	308
Woordenlijst	310
Register	314
Antwoorden	319
Dankbetuiging	320

3

4

5

6

Getallen zijn symbolen die we gebruiken om dingen te tellen en te meten. En al zijn er maar tien, dat is genoeg om ieder aantal dat je maar wilt, uit te rekenen en op te schrijven. Getallen kunnen positief zijn of negatief, en ze kunnen heel zijn of gebroken; die laatste noemen we breuken.

GETALLEN

Cijfersymbolen

Al duizenden jaren lang gebruiken mensen in hun dagelijks leven getallen – om te tellen, te meten, de tijd te weten of dingen te kunnen kopen en verkopen.

Cijfersysteem

Een cijfersysteem is een set symbolen, de cijfers, die voor aantallen staan. Andere volken hadden andere manieren om aantallen te tellen en op te schrijven.

1 Dit schema laat het Hindoe-Arabische stelsel zien, dat wij gebruiken, en daaronder een paar van die andere cijfersystemen.

2 Van deze oude systemen heeft alleen het onze een symbool voor nul. Maar ze lijken verder wel op elkaar.

Cijfers zijn uitgevonden om dingen te tellen, bijvoorbeeld appels

Hindoe-Arabische cijfers worden nu in de hele wereld gebruikt

0	1	2	3
0	I	II	III
0	I	II	III
0	𐎠	𐎡	𐎢

Veel mensen denken dat de symbolen van de oude Egyptenaren voor 1 tot 9 voor vingers staan

0	I	II	III
0	I	II	III
0	𐎠	𐎡	𐎢

Romeinse cijfers

In dit overzicht van het Romeinse getallenstelsel zie je hoe letters worden gecombineerd om getallen te maken.

Symbolen na een groter symbool worden erbij opgeteld.

Enen	I 1	II 2	III 3	IV 4	V 5	VI 6	VII 7	VIII 8	IX 9
Tienen	X 10	XX 20	XXX 30	XL 40	L 50	LX 60	LXX 70	LXXX 80	XC 90
Honderden	C 100	CC 200	CCC 300	CD 400	D 500	DC 600	DCC 700	DCCC 800	CM 900
Duizenden	M 1000	MM 2000	MMM 3000	IV̄ 4000	V̄ 5000	VĪ 6000	VIĪ 7000	VIIĪ 8000	IX̄ 9000

1 Zoek het symbool voor zes. Het is een V voor 5 en dan een I voor 1. Dit betekent 'een meer dan vijf': 5 + 1.

2 Zoek nu het symbool voor negen. Hier staat de I voor de X. Dit betekent 'een minder dan tien': 10 - 1.

Symbolen voor een groter symbool worden ervan afgetrokken

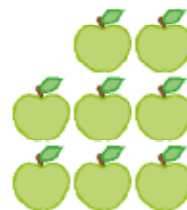
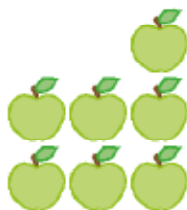
REKENEN IN DE ECHE WERELD

De nul is een held

Niet alle cijfersystemen hebben een symbool voor nul (0). In haar eentje staat de nul voor 'niets', maar als zij deel uitmaakt van een groter getal, wordt ze 'plaatshouder' genoemd: ze 'houdt de plaats' als er geen ander cijfer op die positie in het getal staat.

Met nullen kunnen we op een 24-uursklok de juiste tijd aflezen

4

5

6

7

8

9

Het Babylonische cijfersysteem is meer dan 5000 jaar oud

De Romeinen gebruikten letters als symbolen voor cijfers

IV	V	VI	VII	VIII	IX

Lezen van grote getallen en data

Om een groot Romeins getal om te rekenen in een Hindoe-Arabisch getal, ontleden we het in kleine delen en tellen die op.

1 Kijk naar het getal CMLXXXII. Eerst ontleden we het in vier delen.

CM L XXX II

'C' voor 'M' betekent '100 minder dan 1000'

2 Dan bepalen we de waarde van de verschillende delen. Tellen we de waarden bij elkaar op, dan krijgen we de goede oplossing: 982.

$$\begin{array}{r}
 \text{CM} = 1000 - 100 = 900 + \\
 \text{L} = 50 \\
 \text{XXX} = 3 \times 10 = 30 \\
 \text{II} = 2 \times 1 = 2 \\
 \hline
 982
 \end{array}$$

PROBEER HET EENS

De datum

We zien weleens een datum in Romeinse cijfers. Kun je met wat je net hebt geleerd, deze data uitrekenen?

1 Welk jaar is dit?

MCMXCVIII

2 Probeer nu eens deze jaren in Romeinse cijfers te schrijven:

1666

2015

Antwoorden op bladzijde 319

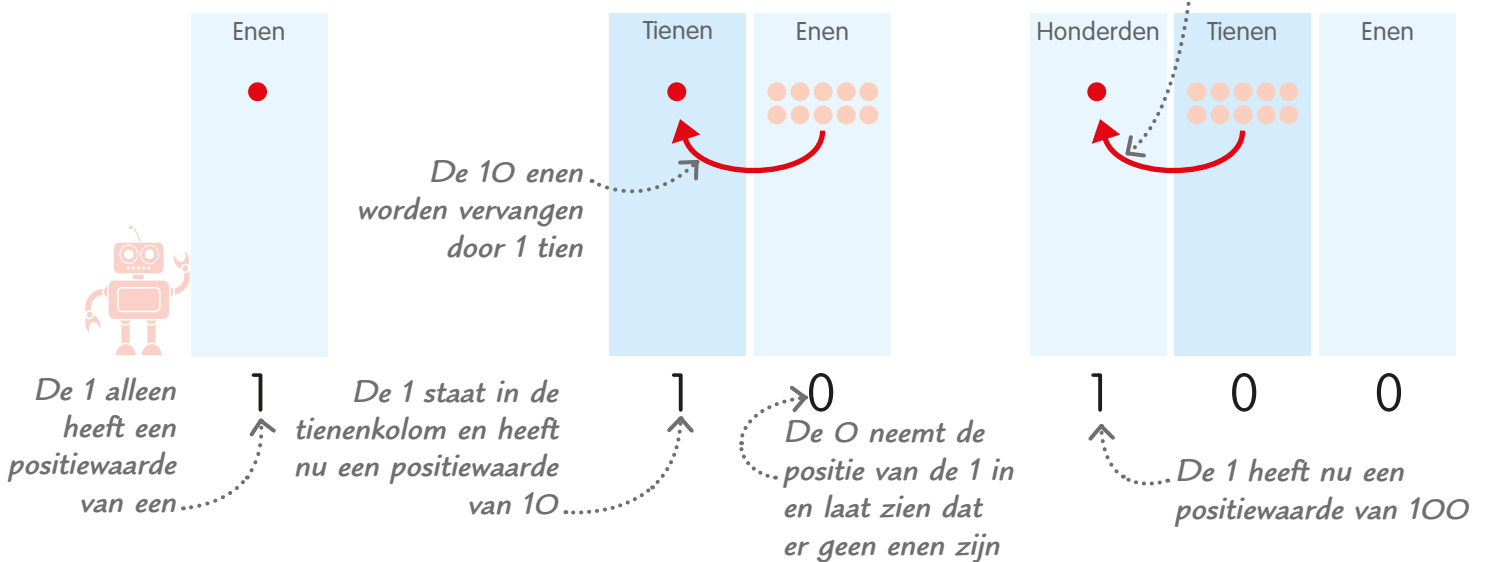
Positiewaarde

Wij hanteren een positiesysteem, waarin de waarde van een cijfer afhangt van de positie die het inneemt in een getal. Deze waarde heet 'positiewaarde'.

Wat is positiewaarde?

Laten we eens kijken naar de getallen 1, 10 en 100. Ze bestaan uit dezelfde cijfers, 1 en 0, maar die hebben in ieder getal een andere waarde.

1 We beginnen met het getal 1. Dat stellen we voor door een enenkolom te maken waarin we een stip zetten.

2 We mogen hooguit 9 stippen in de enenkolom zetten. Als we bij 10 zijn, vervangen we de 10 stippen door 1 stip in de nieuwe tienenkolom.

3 Zo kunnen we in de twee kolommen tot 99 opschrijven. Als we bij de 100 zijn, vervangen we de 10 tien door een honderdstip.

Duizenden	H	T	E
	5	7	6

D	H	T	E
5	0	7	6

4 Nu zetten we getallen in de kolommen in plaats van stippen. We zien dat 576 bestaat uit:

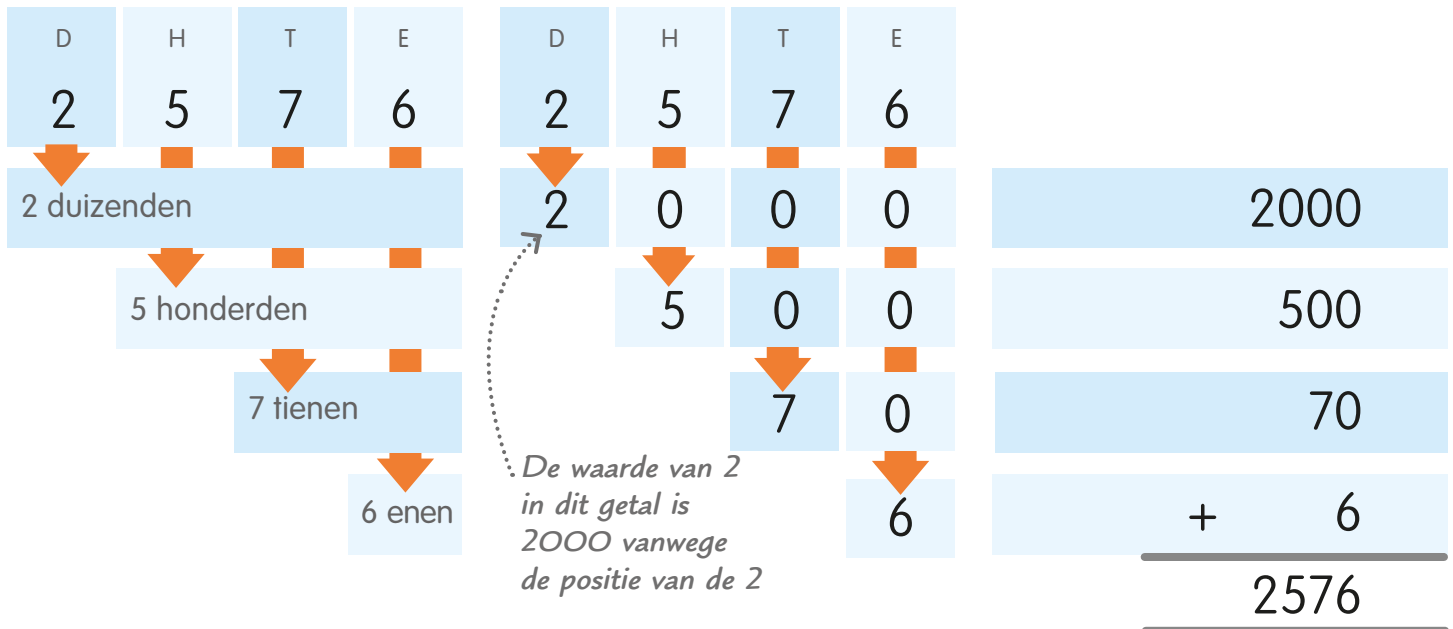
- * 5 groepen van 100 of 5×100 , dat is 500;
- * 7 groepen van 10 of 7×10 , dat is 70;
- * 6 groepen van 1 of 6×1 , dat is 6.

5 Als we het getal 5067 in kolommen zetten, dan zien we dat het cijfer 5 uit Stap 4 een andere positiewaarde heeft. De 5 staat nu in de kolom van de duizenden, dus de waarde is omhoog gegaan van 500 naar 5000.

Hoe werkt positiewaarde?

Kijk naar het getal 2576 en denk nog eens verder na over hoe positiewaarde werkt.

1 Als we de cijfers in kolommen zetten, dan zien we direct uit hoeveel duizenden, honderden, tienen en enen het getal bestaat.

2 We kunnen daarbij ook nullen gebruiken als plaatshouders. Dan krijgen we vier verschillende getallen.

3 En als we die getallen bij elkaar optellen, dan krijgen we 2576, het getal waarmee we begonnen. Ons positiesysteem werkt dus!

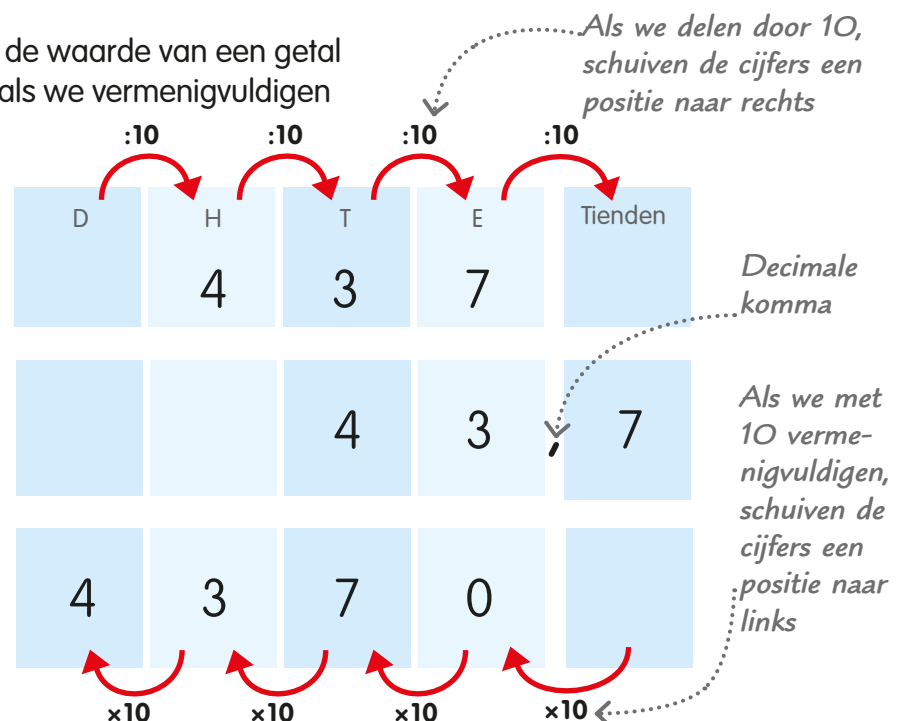
Tien keer zo groot of zo klein

Iedere kolom in het positiesysteem maakt de waarde van een getal tien keer zo groot of zo klein. Dat zien we als we vermenigvuldigen met of delen door 10, 100 enzovoorts.

1 Laten we eens kijken wat er gebeurt met 437 als we dat getal delen door of vermenigvuldigen met 10.

2 Als we 437 delen door 10, dan verschuift ieder cijfer een kolom naar rechts. Het nieuwe getal is 43,7. Een komma, de decimale komma, scheidt enen van getallen die tien keer zo klein zijn, de zogenaamde tienden.

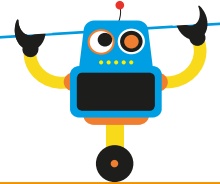
3 Om 437 te vermenigvuldigen met 10, verschuiven we ieder cijfer een kolom naar links. Het nieuwe getal is 4370, dat wil zeggen 437×10 .

Reeksen en patronen

Een reeks is een rij getallen, de termen, die in een bepaalde volgorde staan. Een reeks volgt altijd een patroon of regel; daardoor kunnen we bepalen wat andere termen in de reeks zijn.

Een reeks is een set getallen die we termen noemen, die een patroon of regel volgen.

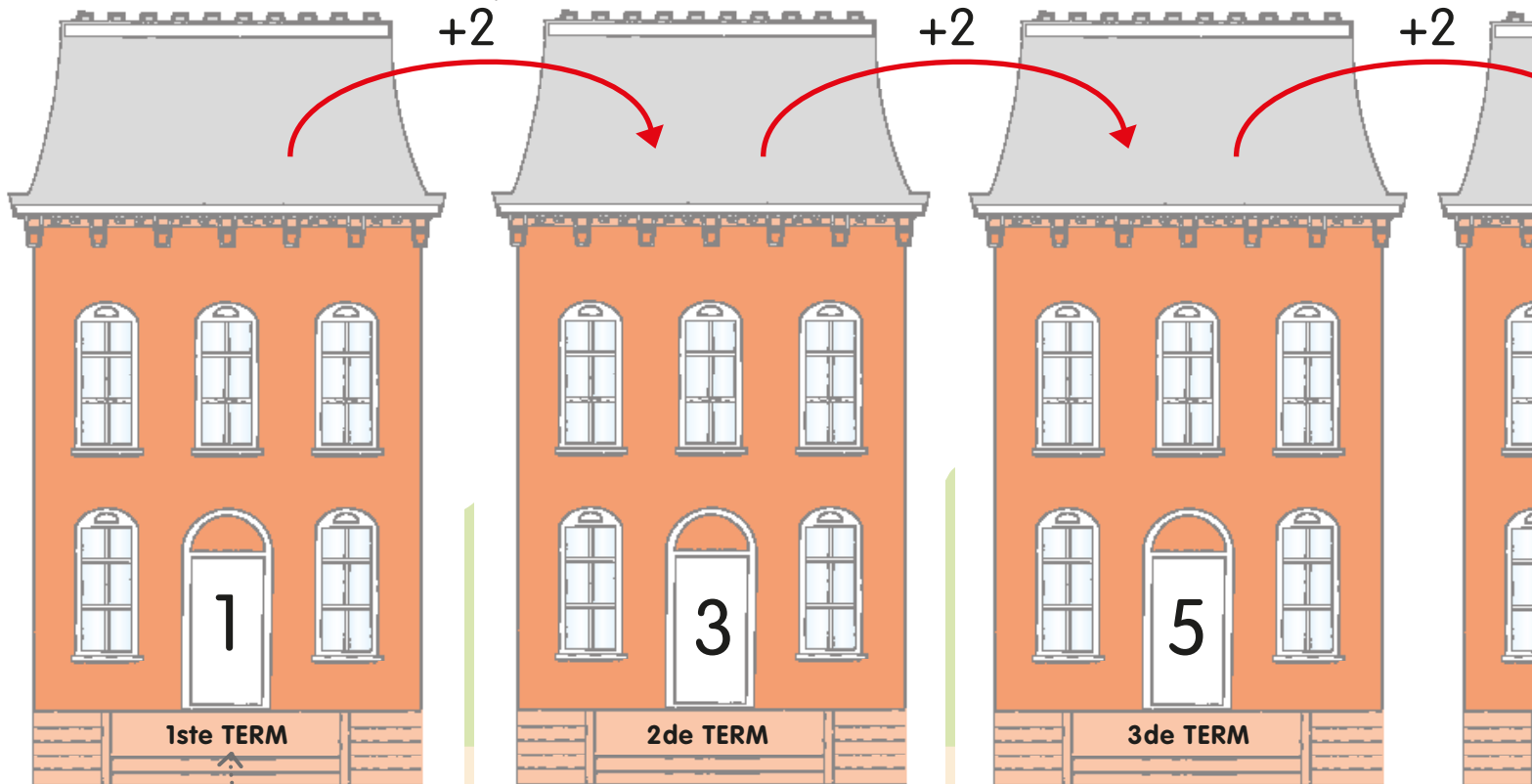
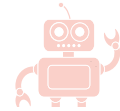

1 Kijk naar dit rijtje huizen. De nummers op de deuren zijn 1, 3, 5 en 7. Kunnen we in deze reeks een patroon ontdekken?

2 We zien dat ieder nummer twee meer is dan dat ervoor. De regel van deze reeks is dus 'tel twee op bij iedere term om de volgende term te vinden'.

3 Gebruiken we deze regel, dan kunnen we bepalen dat de volgende termen 9 en 11 zijn. Onze reeks is: 1, 3, 5, 7, 9, 11, ... De puntjes betekenen dat de reeks verder gaat.

De regel voor deze reeks is 'tel bij iedere vorige term twee op'

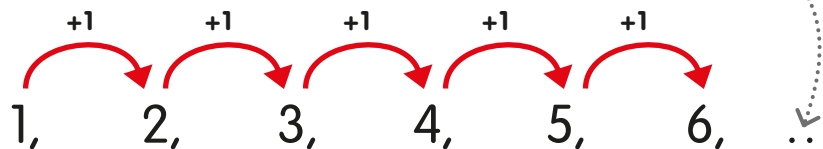

... Ieder getal in een reeks wordt een term genoemd

Eenvoudige reeksen

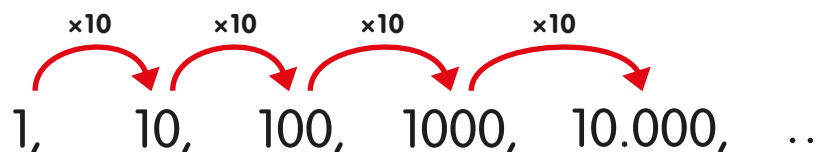
Er zijn verschillende manieren om reeksen te maken, bijvoorbeeld door op te tellen, af te trekken, te vermenigvuldigen of te delen.

1 In deze reeks tellen we 1 op bij iedere term en zo komen we bij de volgende term.

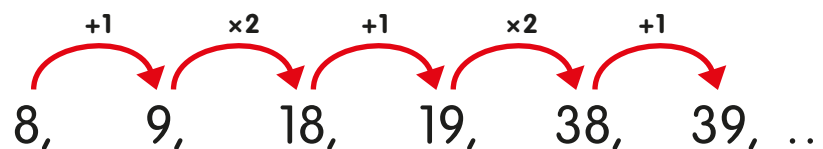
REGEL: TEL 1 OP

2 Iedere term is met 10 vermenigvuldigd om bij de volgende term te komen.

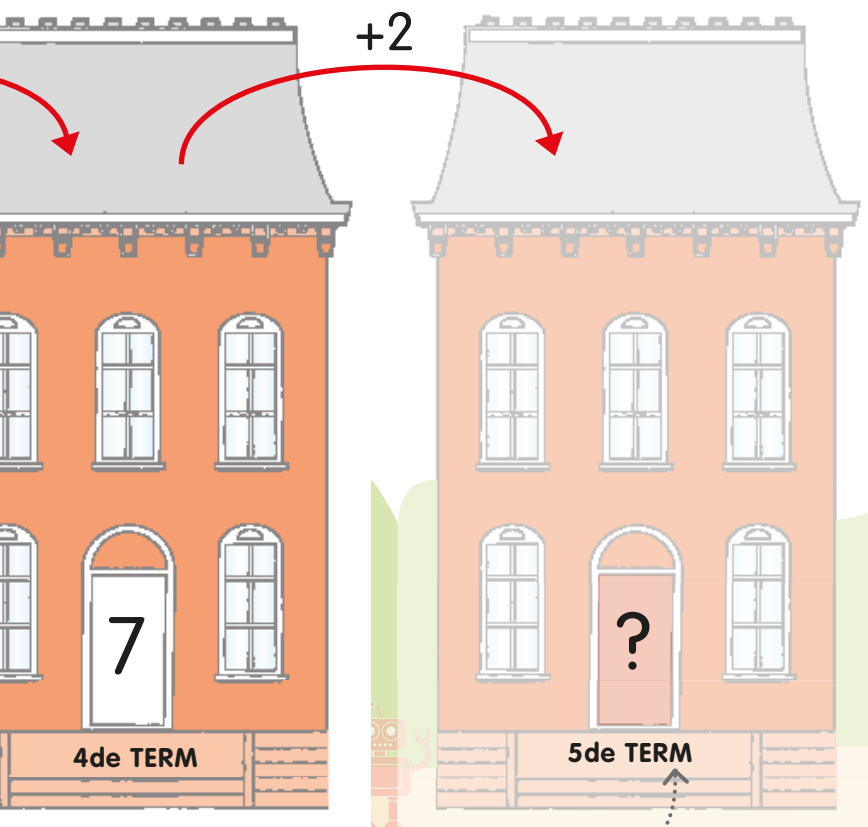

REGEL: VERMENIGVULDIG MET 10

3 Soms bestaat een regel uit verschillende regels. In deze reeks tellen we 1 op en daarna vermenigvuldigen we met 2 om bij de volgende term te komen.

REGEL: TEL 1 OP, VERMENIGVULDIG DAN MET 2

De vijfde term van de reeks is $7 + 2$

PROBEER HET EENS

Wat is de regel?

Kun je van onderstaande reeksen de volgende twee termen vinden? Eerst moet je bepalen wat de regel voor iedere reeks is – een getallenlijn kan weleens helpen.

1 22, 31, 40, 49, 58, ...

2 4, 8, 12, 16, 20, ...

3 100, 98, 96, 94, ...

4 90, 75, 60, 45, 30, ...

Antwoorden op bladzijde 319

Reeksen en figuren

Er zijn reeksen die gebruikt kunnen worden om figuren te maken door met de termen delen van de figuur af te meten, zoals de lengten van de zijden.

Driehoeksgetalen

Een reeks die als figuren kan worden weergegeven, is die van de driehoeksgetalen. Als we een heel getal nemen en dat optellen bij alle andere getallen die kleiner zijn dan dat getal, dan krijgen we de reeks 1, 3, 6, 10, 15, ... Ieder van die getallen kan als een driehoek worden voorgesteld.

We kunnen de reeks driehoeksgetalen voorstellen met figuren

1 De reeks begint met 1, voorgesteld als een enkele figuur.

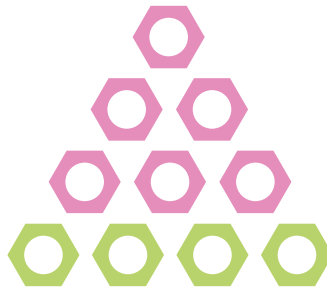

2 Als we er 2 bij optellen, kunnen we een driehoek maken.
 $1 + 2 = 3$

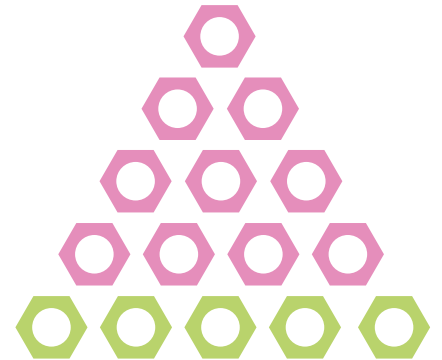
Met ieder nieuw getal komt er aan de basis van de driehoek een rij bij

3 Met 3 erbij ontstaat er een nieuwe driehoek.
 $1 + 2 + 3 = 6$

4 We tellen er 4 bij op en maken de vierde driehoek.
 $1 + 2 + 3 + 4 = 10$

5 Met 5 erbij krijgen we de vijfde driehoek enzovoorts.
 $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = 15$

Vierhoeksgetalen of kwadraatgetallen

Als we de getallen 1, 2, 3, 4, 5 met zichzelf vermenigvuldigen, krijgen we deze reeks: 1, 4, 9, 16, 25, ...

We kunnen deze reeks voorstellen als echte vierkanten.

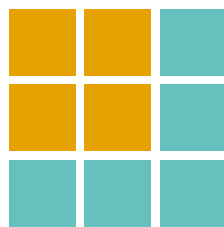
Het vierde kwadraatgetal is 16

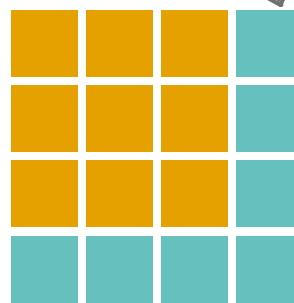
$$1 \times 1 = 1$$

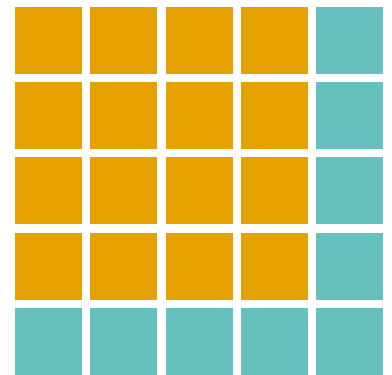
$$2 \times 2 = 4$$

$$3 \times 3 = 9$$

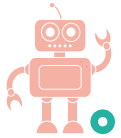
$$4 \times 4 = 16$$

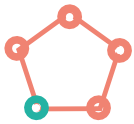
$$5 \times 5 = 25$$

Vijfhoeksgetalen

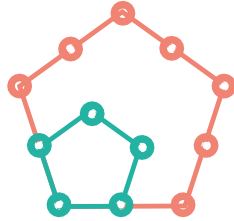
De zijden van de vijfhoeken bestaan uit stippen die even ver van elkaar staan. Als we met een stip beginnen en de stippen van iedere vijfhoek optellen, dan krijgen we deze reeks: 1, 5, 12, 22, 35, ... Dit worden wel de pentagonale getallen genoemd.

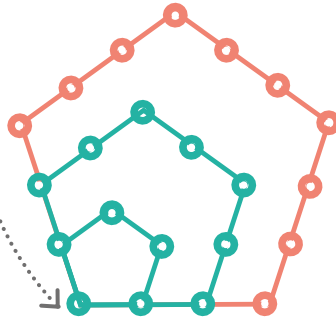
1 stip

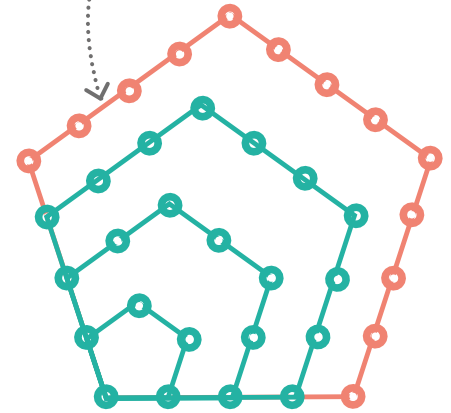
5 stippen

12 stippen

22 stippen

35 stippen

Iedere vijfhoek heeft een hoekpunt, een vertex, gemeen met de andere vijfhoeken

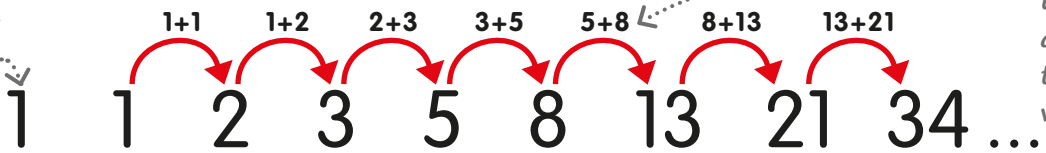
Iedere vijfhoek heeft vijf zijden met in ieder evenveel stippen

REKENEN IN HET ECHT

De reeks van Fibonacci

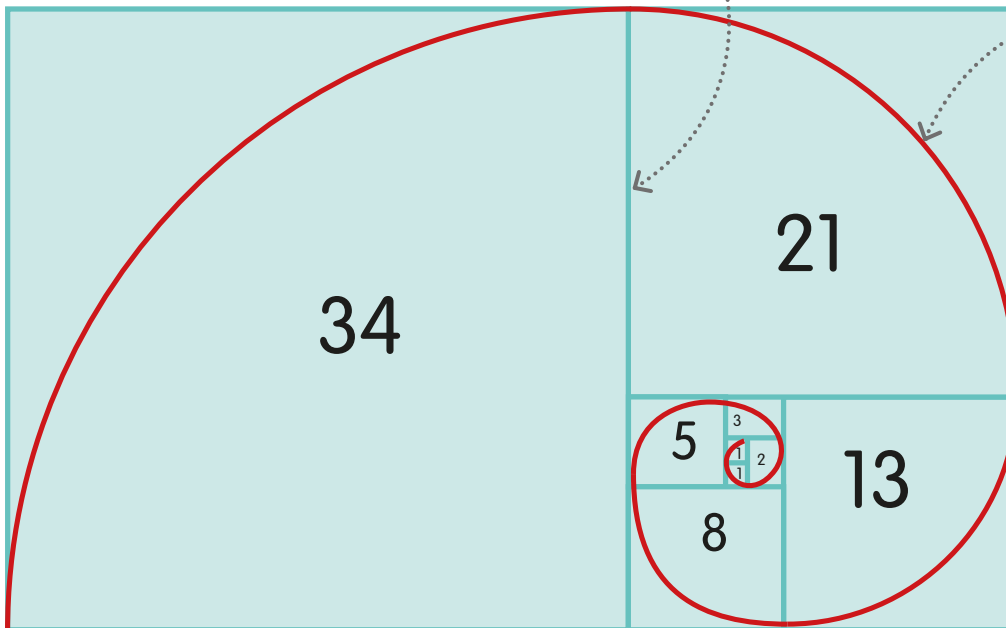
Een van de boeiendste reeksen in het rekenen is de reeks van Fibonacci, genoemd naar een Italiaanse wiskundige uit de 13e eeuw. De eerste twee termen zijn allebei 1. Dan tellen we de twee voorgaande termen bij elkaar op om aan de volgende term te komen.

Reeks begint met 1

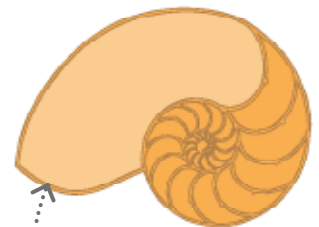

Tel de twee termen op om de volgende term te vinden

We kunnen de reeks van Fibonacci gebruiken om dit soort patronen van vierkanten te maken

Als we een lijn trekken tussen de tegengestelde hoeken van de vierkanten, krijgen we deze spiraal

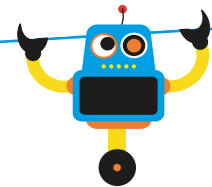

In de natuur vinden we vaak dit soort spiralen

Positieve en negatieve getallen

Positieve getallen zijn alle getallen die groter zijn dan nul. Negatieve getallen zijn kleiner dan nul en er staat altijd een minteken (-) voor.

Voor negatieve getallen staat een '-'. Voor positieve getallen staat meestal niets.

Wat zijn positieve en negatieve getallen?

Ga naar links...
om vanaf nul
terug te
tellen

1 Als we getallen op een getallenlijn zetten, zoals op deze wegwijzer, dan zien we dat negatieve getallen steeds verder terugtellen terwijl positieve getallen steeds groter worden.

2 Negatieve getallen zijn getallen kleiner dan nul. In sommen zetten we ze soms tussen haakjes, zo (-2), dan zijn ze makkelijker te lezen.

.....

Optellen en aftrekken van positieve en negatieve getallen

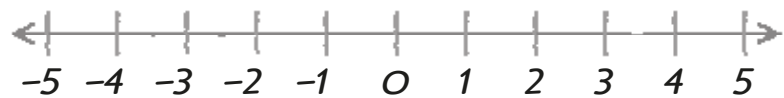
Hier volgen een paar eenvoudige regels om te gebruiken bij het optellen en aftrekken van positieve en negatieve getallen. Hoe ze werken, kunnen we laten zien op onze getallenlijn.

1 Een positief getal optellen

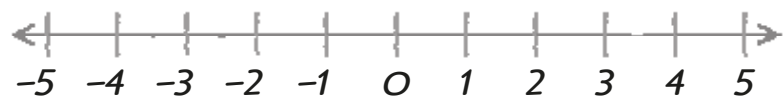
Als we een positief getal ergens bij optellen, gaan we op de getallenlijn naar rechts.

$$2 + 3 = 5$$

Om een positief getal op te tellen, gaan we naar rechts

Om een negatief getal af te trekken, gaan we naar rechts

2 Een negatief getal aftrekken

Om een negatief getal ergens van af te trekken, gaan we op de getallenlijn ook naar rechts. Dus -3 aftrekken van 2 is hetzelfde als $2 + 3$.

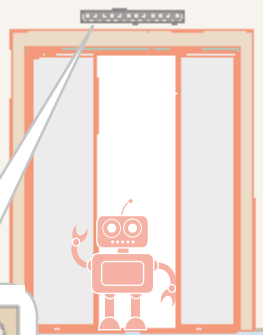
$$2 - (-3) = 5$$

REKENEN IN HET ECHT

Op en neer

Positieve en negatieve getallen worden wel gebruikt in hoge gebouwen. Verdiepingen onder de begane grond hebben vaak negatieve getallen.

-2 -1 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

PROBEER HET EENS

Positief blijven

Gebruik een getallenlijn om deze sommen op te lossen.

1 $7 - (-3) = ?$ 3 $7 + (-9) = ?$

2 $-4 + (-1) = ?$ 4 $-2 - (-7) = ?$

Antwoorden op bladzijde 319

Ga naar rechts om vanaf nul door te tellen .....

0

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

POSITIEVE GETALLEN

3 Nul (0) is niet positief en niet negatief. Het is het scheidingspunt tussen de positieve en de negatieve getallen.

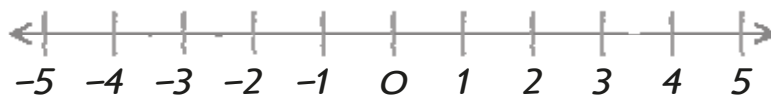
Gewoonlijk zetten we niets voor positieve getallen. Dus als je een getal ziet zonder teken ervoor, dan is het positief.

Om een positief getal af te trekken, gaan we naar links

3 Een positief getal aftrekken

Nu trekken we een positief getal ergens van af. Om 3 van 2 af te trekken gaan we naar links.

$$2 - 3 = -1$$

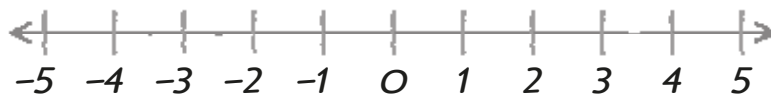
Om een negatief getal op te tellen, gaan we naar links

4 Een negatief getal optellen

Als we een negatief getal ergens bij optellen, krijgen we dezelfde uitkomst als een positief getal ergens van aftrekken.

Dus voor 2 plus -3, gaan we naar links.

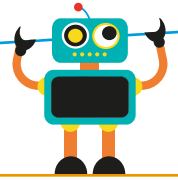
$$2 + (-3) = -1$$

Getallen vergelijken

Vaak willen we weten of een getal hetzelfde is als, of kleiner is of groter is dan een ander getal. We vergelijken dan getallen.

We gebruiken vergelijkingssymbolen om de relatie te laten zien tussen twee getallen.

Meer, minder of evenveel?

Als we in het dagelijks leven hoeveelheden vergelijken, dan gebruiken we woorden als meer, minder, groter, kleiner, evenveel en dergelijke. Bij het rekenen zeggen we dat een getal of hoeveelheid groter is dan, kleiner is dan of gelijk is aan een ander getal of hoeveelheid.

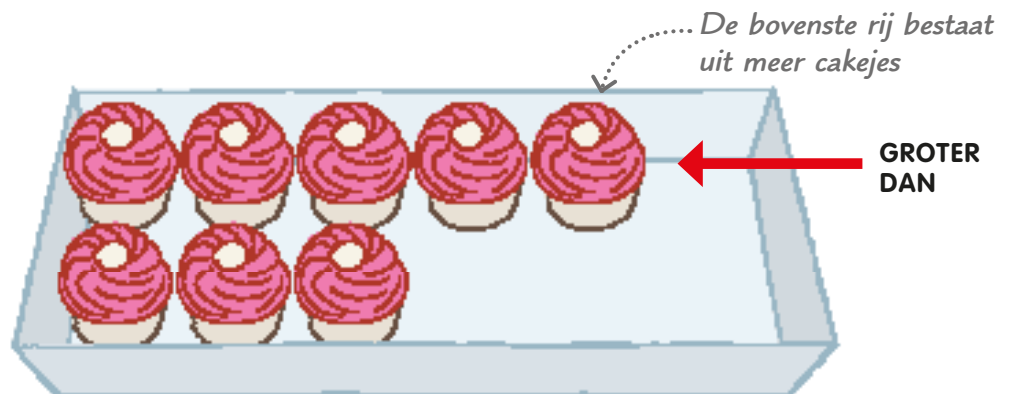
1 Gelijk aan

Kijk eens naar dit bakblik met cakejes. Iedere rij bestaat uit vijf cakejes. Dus het aantal van de ene rij is gelijk aan dat van de andere rij.

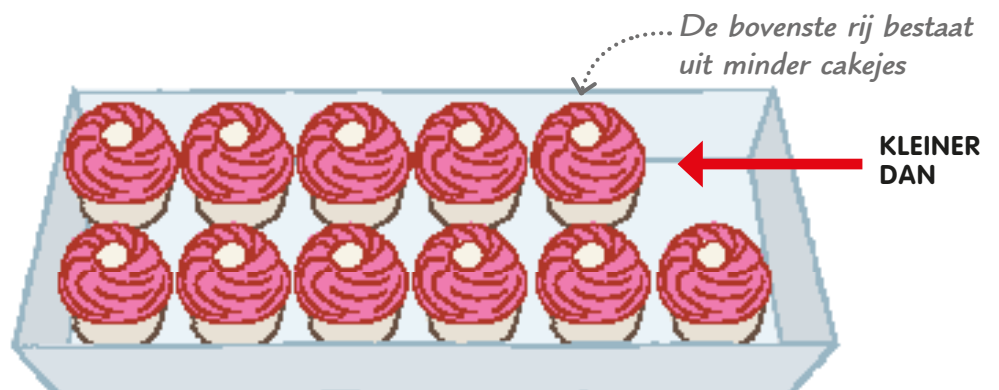
2 Groter dan

Nu bestaat de bovenste rij uit vijf cakejes en de onderste uit drie. Dus het aantal van de bovenste rij is groter dan dat van de onderste rij.

3 Kleiner dan

Nu bestaat de bovenste rij uit vijf cakejes en de onderste uit zes. Dus het aantal van de bovenste rij is kleiner dan dat van de onderste rij.

Het gebruik van symbolen

We gebruiken deze tekens, vergelijkingssymbolen, als we aantallen of hoeveelheden vergelijken.

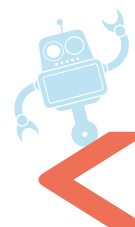

1 Is gelijk aan
Dit symbool betekent 'is gelijk aan'.
Dus $90 + 40 = 130$ betekent '90 + 40 is gelijk aan 130'.

Het smalste deel van het symbool wijst naar het kleinste getal

2 Groter dan
Dit symbool betekent 'is groter dan'.
Dus $24 > 14$ betekent '24 is groter dan 14'.

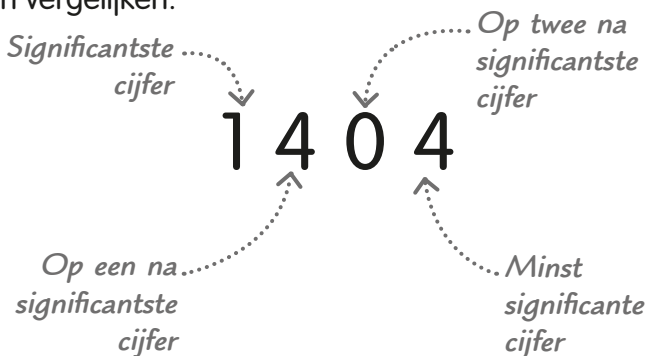

3 Kleiner dan
Dit symbool betekent 'is kleiner dan'.
Dus $11 < 32$ betekent '11 is kleiner dan 32'.

Significante cijfers

De significante cijfers van een getal zijn de cijfers die de grootste betekenis hebben voor de nauwkeurigheid van de waarde. Ze zijn erg nuttig als we getallen vergelijken.

1 Dit getal heeft vier cijfers. Het significantste cijfer is dat met de hoogste positiewaarde, dan het volgende, tot het minst significante cijfer.

2 Vergelijk 1404 met 1133. De positiewaarden van de significantste cijfers zijn gelijk, daarom vergelijken we nu de op een na significantste cijfers.

D	H	T	E
1	4	0	4
1	1	3	3

De significantste cijfers zijn hetzelfde

3 Het op een na significantste cijfer van 1404 is groter dan dat van 1133. Dus 1404 is het grootste getal van de twee.

$$1404 > 1133$$

Het op een na significantste cijfer van dit getal is groter

PROBEER HET EENS

Welk symbool?

Vul deze voorbeelden aan door er een van de drie symbolen in te zetten die je net hebt geleerd.

Hier heb je een geheugensteuntje voor de drie symbolen:

Is gelijk aan

Is groter dan

Is kleiner dan

1 $5123 ? 10.221$

2 $-2 ? 3$

3 $71.399 ? 71.100$

4 $20 - 5 ? 11 + 4$

Antwoorden op bladzijde 319